

مرحله اول المپیاد زبان و ادبیات فارسی پایه هفتم

جمهوری اسلامی ایران
وزارت آموزش و پرورش
اداره کل آموزش و پرورش خراسان رضوی

تعداد سوال: ۳۰

نام و نام خانوادگی داوطلب:

تاریخ برگزاری: ۹۸/۱۱/۱

مدت پاسخگویی: ۵۰ دقیقه

شماره داوطلبی:

ساعت شروع: ۱۰ صبح

توجه مهم: آزمون دارای نمره منفی می باشد.

۱- معنی درست واژه‌های «کارگشا - عنایت - شیفته - بصیرت - استعداد» به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

(۱) حل‌کننده مشکلات - لطف - عاشق - دلیل و حجت - توانستن

(۲) آسان‌کننده کارها - بخشایش - همدم - دلیل و حجت - توانایی

(۳) آسان‌کننده کارها - بخشندگی - محبوب - آگاهی و بینش - توانایی

(۴) حل‌کننده مشکلات - توجه - دلداده - آگاهی و بینش - قابلیت

۲- مترادف یکی از واژه‌های (مویه، هیئت، کام، اثنا) در کدام گزینه، دیده نمی‌شود؟

(۱) نباید ز گیتی تو را یار کس / بی‌آزاری و راستی یار بس

(۲) یکی دین نو ساختی پر زیان / نهادهی زن و خواسته در میان

(۳) سر بخت و تختش برآمد به کوه / پلنگینه پوشید خود با گروه

(۴) خروشی به زاری و چشمی پرآب / ز هر دام و دد برده آرام و خواب

۳- کدام گزینه غلط املائی بیشتری دارد؟ (تشدید جزو غلط املائی به شمار نمی‌رود)

(۱) اکبر آقا افتاد به جان کامیون قراضه و پایین آوردن موتورش؛ پرسیدم: «چهارباغ چه جور جایبه؟».

(۲) دیدی‌های اصفهان خوشمزه است. چون در این شهر غلات فراوان است نخود و لپه زیادی در آن می‌ریزند.

(۳) اکبر آقا هی روی دستم کله می‌کشید که ببیند چی می‌نویسم. نتوانست تاق‌ت بیاورد، تا بلاخره پرسید ...

(۴) به کارگرها و مسوولان تعمیرگاه‌های اصفهان گوشزد نمایند که حتمن از آثار تاریخی آن شهر زیبا دیدن کنند.

۴- شمار نادرستی‌های املائی در کدام گزینه متفاوت است؟ (تشدید جزو غلط املائی به شمار نمی‌رود)

(۱) حمت و اراده - ترقی و پیشرفت - نصیحت و پند - بیزاری و تنفر

(۲) نصیب و بهره - گشت و گزار - متعال و بلندمرتبه - عطش و تشنه‌گی

(۳) نشاط و شادمانی - زریح و مشبک - عطا و بخشش - حجره و اتاق

(۴) غنیمت و سود - قراعت و خواندن - محتاج و نیازمند - محبت و مهر

۵- پدیدآورندگان (تاریخ مغول، تنفس صبح، مخزن‌الاسرار، اسلام‌شناسی) به ترتیب، صاحب کدام آثار زیر هستند؟

(۱) وزرای سلاجقه، به قول پرستو، اسکندرنامه، کویر

(۲) تاریخ ادیان، تنفس صبح، هفت پیکر، فاطمه فاطمه است

(۳) اسکندرنامه، مثل چشمه مثل رود، لیلی و مجنون، کویر

(۴) وزرای سلاجقه، آیینه‌های ناگهان، بستان‌العارفین، مناجات‌نامه

۶- همه داده‌ها از دیدگاه تاریخ ادبیات کاملاً درست است؛ به جز گزینه ...

(۱) پروین اعتصامی فرزند یوسف آشتیانی در تبریز متولد شد. وی بیشتر قطعات خود را به صورت «مناظره» سروده است.

(۲) «مثنوی معنوی» اثر مولانا جلال‌الدین محمد بلخی است که بیست و شش هزار بیت دارد و معروف‌ترین اثر او به‌شمار می‌رود.

(۳) محمود شبستری از عارفان قرن هشتم است که نوشته‌ها و سروده‌هایی در عرفان اسلامی دارد. اثر منشور او «گلشن راز» نام دارد.

(۴) علی اکبر آزادی پس از کسب دانش‌های رایج زمان به روزنامه‌نگاری روی آورد. «دیوان اشعار» و «گلشن ادب» از آثار اوست.

۷- نقش دستوری واژه‌های مشخص شده در کدام گزینه نادرست است؟

«میت، خدای را، عزوجل، که طاعتش موجب قربت است و به شکر اندرش مزید نعمت. هر نفسی که فرو می‌رود، مُمید حیات است و چون برمی‌آید مُفَرَّح ذات. پس در هر نفس، دو نعمت، موجود است و بر هر نعمتی، شکری واجب.»

(۱) متمم، مفعول، نهاد، متمم (۲) متمم، مسند، نهاد، متمم (۳) مسند، نهاد، مسند، متمم (۴) مسند، نهاد، متمم، مسند

۸- نقش کلماتی که زیرشان خط کشیده شده، با نقش‌های مشخص شده در کدام گزینه یکسان است؟

«آن دست که زیر سر مادرم بود، خون اندر آن خشک شده بود. گفتم: "ای تن، رنج از بهر خدای بکش". چون مادرم چنان دید دعا کرد و گفت: "یارب، تو از وی خشنود باش".»

(۱) پرید از شاخکی بر شاخساری / گذشت از بامکی بر جو کناری (۲) تو را پرواز بس زود است و دشوار / ز نوکاران که خواهد کار بسیار

(۳) مرا در دام‌ها بسیار بستند / ز بالم کودکان پرها شکستند (۴) هجوم فتنه‌های آسمانی / مرا آموخت علم زندگانی

۹- واژه‌های درون کمانک در کدام گزینه دو به دو با یکدیگر، هم‌خانواده‌اند؟

(۱) (استحکامات، محکم / حکمت، حک) (۲) (اذیت، موذی / مسرت، سرور)

(۳) (مربوط، ارتباطات / مظاهر، محضر) (۴) (طاعات، مطیع / موصول، اتصال)

۱۰- تعداد جمله‌ها، در کدام گزینه کمتر است؟

(۱) این بدبختان از بخیلی و گرسنگی، سنگ می‌خورند. از خوان و سفره ایشان چه توقع می‌توان داشت

(۲) گویی با هر یک از آنان آشنایی دیرینه دارم و با همه ساقه‌های سرسبز، رفیق و خویشاوندم

(۳) چه سودای خامی مردمان این شهر چگونه می‌توانند این پیرمرد مکتب‌دار را در خود تحمل کنند

(۴) روزی در فصل بهاران با جمعی از دوستان، به هوای گشت و تماشای صحرا و دشت، بیرون رفتیم

۱۱- در همه گزینه‌ها واژه‌ای به صورت مخفف (کوتاه شده) آمده است. در کدام گزینه واژه مخفف به کار نرفته است؟

(۱) به باغ و بستان بینی نگارخانه چین / یکی پر از تمثال و یکی پر از تصویر (۲) از سیم به سر یکی کله‌خود / ز آهن به میان یکی کمر بند

(۳) از دی که گذشت هیچ از او یاد مکن / فردا که نیامده است فریاد مکن (۴) دگران کاشتند و ما خوردیم / ما بکاریم و دیگران بخورند

۱۲- آرایه‌های مقابل کدام گزینه، درست است؟

(۱) زد تو ذوقم اما از رو نرفتم؛ نوشتم و نوشتم تا هوا تاریک شد و چشم‌هام خط‌ها را ندید. (کنایه - تکرار)

(۲) پوزخندی زد و گفت: «دلت خوشه، کتاب بنویسی که چی بشه؟ برو دنبال یه تگه نون، دایی!» (تشبیه - کنایه)

(۳) پرید میان حرفم که: «چه غلطی کردیم تو را آوردیم. اگر از جات تکون خوردی نخوردی، ها!» (تشخیص - تضاد)

(۴) تند و تند می‌نوشتم؛ «سرتاسر بیابان را نگاه می‌کنم که یک دانه علف و یک درخت در آن یافت نمی‌شود» (تکرار - تشخیص)

۱۳- در انتخاب نام کدام درس، از شیوه «زبانی» بهره گرفته نشده است؟

(۱) اندرز پدر (۲) چشمه معرفت (۳) دعای مادر (۴) نسل آینده‌ساز

۱۴- کدام گزینه آرایه تشخیص ندارد؟

(۱) گل بخندید و باغ شد پدرام / ای خوشا جهان به این هنگام

(۲) ارغوان جام عقیقی به سمن خواهد داد / چشم نرگس به شقایق نگران خواهد شد

(۳) از روی تو ماه آسمان را / شرم آمد و شد هلال باریک

(۴) ما شبی دست برآریم و دعایی بکنیم / غم هجران تو را چاره ز جایی بکنیم

۱۵- کدام گزینه‌ها از نظر نگارشی درست نوشته شده است؟

- (الف) آقا مدیر دلش سوخت و گفت: «پدر و مادرتان را بیاورید تا به زبان خودشان بگویند از شما رضایت دارند».
 (ب) کویر در زیر نور ماه می‌تابید و روستا آرام و ساکت شده بود و مردم بر روی بام‌های خویش خفته بودند.
 (پ) از گذشته گفته‌اند: «پرواز بیاموز». زیرا به قول معروف راهایی که می‌روی، بخشی از وجودت می‌شود.
 (ت) کدام نخلی است که بیفتد و کودکانی که در حسرت صعود از او بوده‌اند، دوره‌اش نکنند.

(۱) الف - ت (۲) الف - ب (۳) پ - ت (۴) ب - پ

۱۶- کدام گزینه به ویرایش نیاز ندارد؟

- (۱) هیکل کلاغ جلوی گنبد را گرفته است. اگر کلاغ بپرد، او را بهتر می‌تواند دید.
 (۲) «کوزت» سر سوی زن تنارديه گردوند و گفت: اینکه آب نداره؛ سپس یه لحظه ساکت ماند.
 (۳) مردی گوشه‌آفاق، کنار حاج داوود نشسته بودند؛ صاحب‌خانه، چشمش به مرد ساکت افتاد.
 (۴) کژال از کنار هر که می‌گذشت، سلام می‌داد و با احوال‌پرسی کوتاهی می‌گذشت.

۱۷- مفهوم کنایی «افتادن» در عبارت زیر، با کدام بیت یکسان است؟

«جماعتی را دور خودم جمع کردم و افتادم به تعریف از اصفهان»

- (۱) کجا با تندباد زندگی دانی درافتادن / تو مسکین، کز نسیم اندکی چون بید لرزانی
 (۲) من از افتادن خود، خنده کردم / رخ گلبرگ را تابنده کردم
 (۳) افتاده به گریه خلق، بس کن بس کن / دریا! به شهید کربلایت سوگند
 (۴) به دریا درافتادن و غوطه خوردن / نه جستن پناهی، نه دیدن کناری

۱۸- پیام اصلی درس «علم زندگانی» در کدام گزینه آمده است؟

- (۱) تجربه اندوزی بی تجربه‌ها (۲) سعی و عمل مادران و پدران (۳) تشویق به کار بسیار (۴) پند و اندرز نوکاران به پیران

۱۹- مفهوم مشترک میان حکایت «اندرز پدر» و «دعای مادر» در کدام گزینه وجود دارد؟

- (۱) شب زنده‌داری برای عبادت و خواندن نمازهای شبانه
 (۲) نیت همه کارها و عبادت‌ها فقط برای خداوند یکتا باید باشد.
 (۳) بدگویی کردن از دیگران به خاطر سستی در عبادت‌هایشان
 (۴) عبادت چه برای خشنودی «پدر» باشد یا کمک به «مادر»، پاداشی یکسان دارد

۲۰- با توجه به بیت «با نسیم بهار و بلبل باغ / گرم راز و نیاز خواهم شد» مفهوم کنایی «گرم شدن» در کدام گزینه آمده است؟

- (۱) ز آتش به غیر آب فرو نماند / سوز و گداز و تندی و گرما را
 (۲) همه شهر توران پُر از داغ و درد / به بیشه درون برگ گلنار زرد
 (۳) هرگز نبود حرارت عشق / در طبع فسرندگان، معقول
 (۴) به بازیچه مشغول مردم شدم / در آشوب خلق از پدر گم شدم

۲۱- کدام گزینه با بیت «ای خدا ای فضل تو حاجت روا / با تو یاد هیچ کس نبود روا» قرابت معنایی دارد؟

- (۱) ای کارگشای هر چه هستند / نام تو کلید هر چه بستند
 (۲) ای هست کن اساس هستی / کوله ز درت، درازدستی
 (۳) ای نام تو بهترین سرآغاز / بی نام تو نامه کی کنم باز؟
 (۴) هم قصه ناموده دانی / هم نامه ناموده خوانی

۲۲- کدام گزینه، مفهوم بیت مقابل را به درستی بیان می‌کند؟ «جهان جمله فروغ روی حق دان / حق اندر وی ز پیدایی است پنهان»

- (۱) خدا پنهان اما اسرارآمیز است
 (۲) خدا آشکار پنهان است
 (۳) خدا آشکار و جهان صورت اوست
 (۴) حقیقت جهان چیزی جز چهره جهان نیست

۲۳- بیت «برآرد تهی دست‌های نیاز/ ز رحمت نگردد تهیدست باز» با کدام گزینه قرابت معنایی ندارد؟

- (۱) گناه آید از بنده خاکسار/ به امید عفو خداوندگار
(۲) میندار از آن در که هرگز نبست/ که نومید گردد برآورده دست
(۳) مرا شرمساری ز روی تو بس/ دگر شرمسارم مکن پیش کس
(۴) همه طاعت آرند و مسکین نیاز/ بیا تا به درگاه مسکین نواز...

۲۴- مفهوم کدام گزینه با بیت روبه‌رو هماهنگ است؟ «بر نامده و گذشته بنیاد مکن/ حالی خوش باش و عمر بر باد مکن»

- (۱) کسی در زندگی موفق است که اکنون و فرصت حال را دریابد و بیندیشد که بهترین فرصت من امروز است.
(۲) زندگی مجموعه‌ای از روزها و ماه‌ها و سال‌هاست؛ روزهایی که به شتاب می‌گذرند و هرگز باز نمی‌گردند.
(۳) زندگی باید در جست‌وجوی دانش و یا کار مفید و سازنده بگذرد؛ زیرا قسمت اعظم عمر به غفلت می‌گذرد.
(۴) زندگی به خوردن و خفتن و راه رفتن نیست. اگر چنین باشد، ما دیگر با حیوانات تفاوتی نداریم.

۲۵- در کدام گزینه، به مفهوم عبارت زیر اشاره‌ای نشده است؟

«خدا دوستدار کسانی است که شادی‌های خود را با دیگران تقسیم و غم را از دل دیگران منها می‌کنند»

- (۱) خوشا لبخند شادی‌آفرینان/ که شادی روید از لبخند اینان (۲) مشو در پیچ و تاب رنج و غم گم/ به هر حالت تبسم کن، تبسم
(۳) عمر به خشنودی دل‌ها گذار/ تا ز تو خشنود شود کردگار (۴) سایه خورشید سواران طلب/ رنج خود و راحت یاران طلب
۲۶- مفهوم کدام گزینه ارتباط کمتری با سخن «فرصت‌ها مثل گذشتن ابرها می‌گذرند، فرصت‌های خوب و عزیز را دریابید.» دارد؟

- (۱) دریاب خویش را که در این بحر موج‌خیز/ همچون حباب، وقت تو بسیار نازک است
(۲) قدر وقت ار نشناسد دل و کاری نکند/ بس خجالت که از این حاصل ایام بریم
(۳) وقت را غنیمت دان آن قدر که بتوانی/ حاصل از حیات ای جان، این دم است تا دانی
(۴) چه فرصت‌ها که گم کردم در این راه/ ز بخت خواب‌ناک غافل خویش

۲۷- واژه «رعنا» در کدام گزینه، مفهومی متفاوت دارد؟

- (۱) صبا به لطف بگو آن غزال رعنا را/ که سر به کوه و بیابان تو داده‌ای ما را
(۲) پا به هر جا که نهی برگ گلی است/ همه‌جا شاهد رعنایی هست
(۳) به هر جا بنگرم کوه و در و دشت/ نشان از قامت رعنا تو بینم
(۴) مرا خیره خواهی که رعنا کنی/ به پیش خردمند رسوا کنی

۲۸- کدام گزینه مفهوم عبارت زیر را در بردارد؟

«احساس می‌کردم هم‌اکنون چشمه‌های معرفت از درون من سرباز خواهند کرد و آب‌های پاک و سرد و گوارای فهم و دانایی در من خواهد جوشید»

- (۱) جوشش چشمه‌ها (۲) احساسات درون (۳) درک عمیق (۴) سردی و گوارایی آب

۲۹- مفهوم مصراع نخست بیت «نگردد شاخک بی‌بن برومند/ ز تو سعی و عمل باید ز من پند» در کدام گزینه آمده است؟

- (۱) درخت هرچه ریشه‌های برومندتری داشته باشد، شاخه‌هایش، کوچک نمی‌ماند.
(۲) شاخه‌های بی‌ریشه هرچه برومند شوند باز هم انعطاف لازم را پیدا خواهند کرد.
(۳) شاخه‌های کوچک بی‌ریشه و بنیاد، هیچ‌گاه به شاخسارهای تنومند تبدیل نخواهند شد.
(۴) شاخه‌های بی‌ریشه هرچه برومند شوند به پای شاخسارهای تنومند نخواهند رسید.

۳۰- مفهوم کدام گزینه با بیت «برگ درختان سبز در نظر هوشیار/ هر ورقش درفتی است معرفت کردگار» همسان نیست؟

- (۱) خوب، جهان را ببین/ هرچه ببینی، کم است
(۲) به دریا بنگرم دریا تو بینم/ به صحرا بنگرم صحرا تو بینم
(۳) بر ورق سبز برگ خط خدا را بخوان!
(۴) معرفت کردگار/ دیدن این عالم است